

NIEUWS ONDER DE ZON

IN BELGIË WORDEN HONDERDEN INSEKTEN MET UITSTERVEN BEDREIGD

Aan de Faculteit voor Landbouw- en natuurwetenschappen in het Waalse Gembloux wordt reeds vele jaren een databank aangelegd met informatie over de inheemse insectenfauna. In het computerbrein zitten onder meer 155.000 meldingen van bijen en mieren en 59.000 vlinderwaarnemingen. Sinds kort zijn wetenschappers gestart met het vergelijken van recente en oude insectenobservaties.

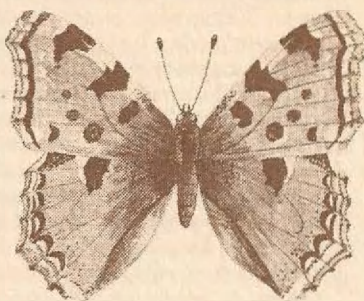
Eind vorig jaar werd een eerste balans opgemaakt en die bevatte alles behalve rooskleurige vooruitzichten. Vastgesteld werd, dat 206 soorten sinds 1950 niet meer in België zijn

kleine parelmoervlinder

aangetroffen, terwijl de aanwezigheid van 550 andere gestadig afneemt. Van de paar honderd onderzochte soorten wordt 47 procent met uitsterven of een gevoelige terugloop bedreigd.

De onderzoekers van Gembloux schrijven de teruggang toe aan het

grote vos

overvloedige gebruik van pesticiden, het verdwijnen van ruige natuurteintjes, het ontwateren of helemaal droogleggen van moerassige en drasse gronden, de aanplant van monotone sparrenbossen, het weggakken van hakhoutbos (met onder andere eik, ratelpopulier en haagbeuk) en de verkleinde oppervlakte van hoog opgaand loofhout.

Voor sterk bedreigde soorten speelt ook de insectenhandel een rol. Zo wist men te achterhalen, dat voor een zeer zeldzame loopkever uit het Zoniënwood op klandestiene beurzen tot 2000 F wordt betaald!

Dit jaar verschijnt in het tijdschrift van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie een nieuwe, weinig troost schenkende publicatie over de afname van onze insecten. De studie is het werk van

Charles Verstraeten, entomoloog in Gembloux, en behandelt het voorkomen van de schoenlappers (*Nymphalidae*), de grote familie waartoe de bekendste Europese dagvlinders behoren, zoals de vossen en de weerschijnvlinders.

Graşduinen kreeg de primeur van de conclusies uit dit rapport. Verstraeten onderzocht de evolutie van de 31 Belgische schoenlappersoorten tussen 1950 en 1983. Slechts

vingen werden opgetekend spectaculair gedaald. In de speciale enquêtejaren 1970 en 1971 waren dit er nog tot 270, tijdens de jongste jaren hoogstens 25!

De jaren zeventig lijken voor de meeste soorten van grote betekenis te zijn geweest. De keizersmantel wordt sinds 1978 uit nog slechts 1 à 3 uurhokken gemeld, de grote vos bleek in 1979 en 1982 zelfs in geen enkel hokje te zijn opgedoken.

keizersmantel
(1½ maal ware grootte)

HET ZWIN VOLOP IN DE BELANGSTELLING

Het is de afgelopen wintermaanden zeer druk geweest in Het Zwin. En met die bedrijvigheid bedoelen we het vogelvolk. Op januari-avonden kwamen duizenden ganzen, meer dan 15.000 meeuwen, zeker 500 wulpen, enkele honderden kempheanen en zeven blauwe kiekendieven naar het natuurreservaat.

Over de ganzentrek zegt conservator Guido Burggraeve: "Van half de-

cember tot half januari verbleven duizenden wilde ganzen in onze streek. Ik schat het aantal zeker op 25.000. De beste plaatsen waren Damme, Meetkerke, het Litkerks poldergebied en de Zwinstreek. De talrijkste soort was de kolgans. Ook de kleine rietgans liet zich massaal zien. We hebben hier ook een dwerggans en zelfs drie sneeuwganzen waargenomen."

zes soorten zijn nog alomtegenwoordig in hun traditionele streken. Het zijn de distelvlinder, de dagpauwoog, de gehakelde aurelia, de kleine vos, de atalanta en het landkaartje. Van de resterende 25 soorten heeft men het volgende kunnen vaststellen: drie zijn sinds 1973 niet meer waargenomen (*Hypodryas maturna*, *Melitaea didyma* en *Melitaea phoebe*), vijf worden vanaf 1975 slechts sporadisch meer gezien ten zuiden van Samber en Maas (waaronder de kleine parelmoervlinder en de duinparelmoervlinder), dertien blijven hoofdzakelijk beperkt bezuiden Samber en Maas (onder meer keizersmantel, Nijmeegse kapel, zilveren vlek, kleine weerschijnvlinder, rouwmantel en grote vos) en vier ontmoet men overwegend in Wallonië (zoals de grote weerschijnvlinder, de zilveren maan en de kleine ijsvogelvlinder).

Onrustbarend is de situatie na 1975. Tot 1976 werden nog jaarlijks twintig schoenlappersoorten in België geteld, vanaf het eind van de jaren zeventig is dat cijfer gehalveerd. Sinds de zomer van 1977 is ook het aantal kaarthokjes waaruit waarne-

Volgens Verstraeten is de situatie van deze vlinderfamilie in België zorgwekkend, zelfs alarmerend. Ze kunnen alleen voortbestaan wanneer onze landschappen een rijke en gevarieerde flora behouden, aangevuld met natuurterreinen die voldoende uitgestrekt zijn. Verstraeten bepleit tevens 'la conservation et la gestion d'une série de biotopes de haute valeur biologique répartis un peu partout dans nos régions.'

Patrick Grootaert, entomoloog van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, deelt deze mening. Grote en kleine natuurreservaten kunnen volgens hem oases vormen, waar bedreigde insecten een overlevingskans krijgen. "Neem een natuurreservaat zoals De Blankaart in de kustpolders," zegt Grootaert, "het is een eiland rijk aan tientallen insectesoorten temidden van bouwland."

Een niet onbelangrijk detail is, dat de insecten die zich wel aanpassen aan de nieuwe levensvoorwaarden hen opgelegd door de mens, hanc over hand toenemen. Vaak zijn dit de soorten die door de landbouwers het meest gevreesd worden...

Graşduinen, maart 1996,